

TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2008 m. rugsėjo 11 d.*

Byloje C-141/07

dėl 2007 m. kovo 9 d. pagal EB 226 straipsnį pareikšto ieškinio dėl išsipareigojimų neįvykdymo

Europos Bendrijų Komisija, atstovaujama B. Schima, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Vokietijos Federacinę Respubliką, atstovaujamą M. Lumma ir C. Schulze-Bahr,

atsakovę,

* Proceso kalba: vokiečių.

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas K. Lenaerts, teisėjai R. Silva de Lapuerta, E. Juhász, J. Malenovský (pranešėjas) ir T. von Danwitz,

generalinis advokatas Y. Bot,
kancleris R. Grass,

susipažinęs su 2008 m. balandžio 10 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- ¹ Savo ieškiniu Europos Bendrijų Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad, remdamasi nuo 2005 m. birželio 21 d. galiojusios Vaistinių įstatymo (*Apothekengesetz*) redakcijos 14 straipsnio 5 ir 6 dalimis, nustačiusi sutarties dėl vaistų tiekimo sudarymo kumuliacinius reikalavimus, dėl kurių tampa praktiškai neįmanoma kitose valstybėse narėse nei Vokietijos Federacinė Respublika įsteigtoms vaistinėms reguliariai ligoninei tiekti vaistus, Vokietija neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 28 ir 30 straipsnius.

Nacionalinės teisės aktai

² Nuostatos dėl vaistų ligoninėms tiekimo įtvirtintos *Apothekengesetz* 14 straipsnio 1–6 dalyse.

³ Pagal šį straipsnį ligoninės gali pasirinkti, kad joms vaistus tieks vidaus vaistinė, t. y. atitinkamos ligoninės patalpose veikianti vaistinė, kuri paprastai nėra prieinama visuomenei, kad tai darys kitos ligoninės vaistinė arba vaistinė, kuri nepriklauso gydymo įstaigai (toliau – išorės vaistinė). Jei ligoninė nusprendžia patikėti šį tiekimą kitos ligoninės vaistinei arba išorės vaistinei, ji su šia vaistine turi sudaryti sutartį, kuriai taikomos *Apothekengesetz* 14 straipsnio 4–6 dalyse (toliau – ginčijamos nuostatos) nustatytos sąlygos.

⁴ *Apothekengesetz* 14 straipsnio 1–6 dalyse numatyta:

„1. Gydymo įstaigos administracijos pateiktas prašymas leisti eksploatuoti vaistinę turi būti patenkintas, jei:

1) ji įrodo, kad yra įdarbinusi farmacininką, atitinkantį 2 straipsnio 1 dalies 1–4, 7 ir 8 punktuose bei 3 dalyje, skaitomoje kartu su 2 ar 2a dalimi, nustatytas sąlygas, ir

2) įrodo, kad gali suteikti Vaistinių eksploatavimo tvarkoje (*Apothekenbetriebsordnung*) numatytas ligoninių vaistinėms skirtas patalpas.

Ligoninės vaistinės valdytojas arba jo įgaliotas farmacininkas turi ligoninės gydytojus informuoti apie vaistus bei teikti su tuo susijusius patarimus, visų pirma siekiant veiksmingos ir ekonomiškios vaistų terapijos; ši rekomendacija taip pat taikoma ambulatoriniam gydymui.

2. Šį leidimą reikia panaikinti, jei vėliau paaiškėja, kad jį išduodant nebuvo tenkinama viena iš 1 dalies pirmame sakinyje numatytų būtinų sąlygų. Taip pat jį reikia panaikinti, jei nebėra tenkinama viena iš 1 dalyje numatytų būtinų sąlygų arba jei leidimo turėtojas ar jo įgaliotas asmuo elgiasi taip, kad akivaizdžiai ar pakartotinai pažeidžia pirmiau minėto įstatymo ar 21 straipsnio pagrindu priimtos tvarkos nuostatas arba nuostatas dėl vaistų gamybos ir pardavimo. Analogiškai pasielgti reikia ir pagal 5 dalies pirmą ir trečią sakinius suteikto patvirtinimo atžvilgiu, jei netenkinamos arba nebetenkinamos 5 dalies antrame sakinyje numatytos sąlygos.

3. Pagal 1 dalį kiekvienas asmuo, turintis leidimą eksploatuoti ligoninės vaistinę, kuris pageidauja tiekti vaistus kitai ligoninei, už kurią jis neatsako, turi su ligoninės administracija sudaryti sutartį raštu.

4. Gydyimo įstaigos administracija, norinti, kad jai vaistus tiektų asmuo, turintis leidimą eksploatuoti vaistinę pagal 1 straipsnio 2 dalį arba pagal kitos Europos Sąjungos valstybės narės arba kitos valstybės, Europos ekonominės erdvės šalies, teisės aktus, turi sudaryti sutartį raštu su šio leidimo turėtoju. Sutartinių tiekimo paslaugų teikimo vieta yra ligoninės buveinė. Taikytina teisė – Vokietijos teisė.

5. Tam, kad pagal 3 ar 4 dalį sudaryta sutartis galiotų, ją turi patvirtinti kompetentinga institucija. Patvirtinimas suteikiamas, jei nustatoma, kad vaistinės vaistų

tiekimo ligoninei sutartis, sudaryta ligoninės ir minėtos vaistinės pagal 3 ar 4 dalį, atitinka šias sąlygas:

- 1) užtikrinamas geras vaistų tiekimas; konkrečiai nustatyta, kad vaistinė turi patalpas, įrangą ir personalą, numatytus Vaistinių eksploatavimo tvarkoje arba, jei tai – vaistinės, kurių buveinė yra kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje arba kitoje valstybėje, Europos ekonominės erdvės šalyje, numatytus šioje valstybėje galiojančiose nuostatose;
- 2) vaistinė tiekia ligoninei pastarosios užsakytus vaistus tiesiogiai arba, siuntimo atveju, – pagal 11a straipsnyje įtvirtintus reikalavimus;
- 3) vaistinė iš karto ir tinkamai pateikia ligoninei vaistus, kurie jai nedelsiant reikalingi ypač skubiam gydymui;
- 4) vaistinės valdytojas, užtikrinantis tiekimą pagal 3 ar 4 dalis, ar jo įgaliotas farmacininkas asmeniškai tinkamai ir skubos atveju nedelsdamas konsultuoja ligoninės personalą;
- 5) tiekimą užtikrinanti vaistinė garantuoja, kad nuolatos konsultuos ligoninės personalą veiksmingos ir ekonomiškos vaistų terapijos tikslais;

- 6) vaistinės valdytojas, užtikrinantis tiekimą pagal 3 ar 4 dalis, arba jo įgaliotas farmacininkas yra ligoninės Vaistų komisijos nariai.

Norint, kad ligoninės vaistinė tiekėtų vaistus kitai tai pačiai organizacinei struktūrai priklausančiai ligoninei, taip pat reikia gauti kompetentingos institucijos leidimą. Antro sakinio nuostatos *mutatis mutandis* taikomos suteikiant šį leidimą.

6. Ligoninės vaistinės 1 dalies prasme ar vaistinės 4 dalies prasme valdytojas arba jo įgaliotas farmacininkas pagal Vaistinių eksploatavimo tvarką privalo kontroliuoti aprūpinamos ligoninės vaistų atsargas ir šiuo atžvilgiu ypač prižiūri, kad vaistai būtų nepriekaištingos kokybės ir tinkamai saugomi. <...>“

Ikiteisminė procedūra

- ⁵ Iki 2005 m. birželio 20 d. pirminėje *Apothekengesetz* redakcijoje buvo normų, vadinamų „regioniniu principu“, pagal kurias sudaryti vaistų tiekimo sutartis su išorės vaistinėmis buvo galima, tik jei šios vaistinės turėjo buveinę tame pačiame mieste arba tame pačiame rajone kaip ligonė, kuriai bus tiekama. 2003 m. liepos 11 d. oficialiu pranešimu, o vėliau, 2003 m. gruodžio 19 d., ir pagrįsta nuomone Komisija ginčijo šio principo atitiktį Bendrijos teisei ir visų pirma EB sutarties nuostatoms dėl laisvo prekių judėjimo.

- 6 2004 m. lapkričio 4 d. Vokietijos vyriausybė patvirtino įstatymo, iš dalies keičiančio pirmiau minėto įstatymo 14 straipsnį, projektą, kuriuo siekiama leisti ligoninėms taip pat sudaryti atskiras tiekimo sutartis su keletu vaistinių. Vis dėlto *Bundesrat* šio įstatymo projekto nepatvirtino. Todėl Vokietijos vyriausybė šį projektą pataisė ir 2005 m. birželio 21 d. buvo priimta *Apothekengesetz* 14 straipsnio redakcija, kurios tekstas pateiktas šio sprendimo 4 punkte.
- 7 Manydama, kad, nepaisant padarytų 14 straipsnio pakeitimų, Vokietijos Federacinė Respublika ir toliau nevykdo pirmiau nurodytų išpareigojimų, Komisija 2005 m. spalio 18 d. šiai valstybei narei adresavo papildomą oficialų pranešimą. Jame ji konstatavo, kad kumuliacinės sąlygos, taikomos sudarant vaistų tiekimo sutartis pagal *Apothekengesetz* 14 straipsnį, reiškia, kad išlaikomas paslėptas „regioninis principas“, kuris neatitinka Sutarties nuostatų dėl laisvo prekių judėjimo, kaip šiuo atveju EB 28 straipsnio.
- 8 Savo 2005 m. gruodžio 14 d. atsakyme į šį oficialų pranešimą, Vokietijos Federacinė Respublika suabejojo, ar šiuo atveju taikytinas EB 28 straipsnis, ir nurodė, kad bet kuriuo atveju nacionalinės teisės aktai buvo pateisinami pagal EB 30 straipsnį. 2006 m. balandžio 10 d. Komisija šiai valstybei narei nusiuntė pagrįstą nuomonę, kurioje pakartojo oficialiame pranešime pateiktus argumentus.
- 9 2006 m. birželio 2 d. Vokietijos Federacinė Respublika pranešė Komisijai, kad ji taip pat laikosi savo nuomonės dėl *Apothekengesetz* 14 straipsnio.
- 10 Todėl Komisija nusprendė pareikšti šį ieškinį.

Dėl ieškinio

Šalių argumentai

- 11 Grįsdama savo ieškinį Komisija teigia, kad ginčijamose nuostatose įtvirtintos kumuliacinės sąlygos, taikomos vaistų tiekimo sutartims, yra prekybos būdai 1993 m. lapkričio 24 d. Sprendimo *Keck ir Mithouard* (C-267/91 ir C-268/91, Rink. p. I-6097) prasme, tačiau jos vis dėlto patenka į EB 28 straipsnio taikymo sritį, nes trukdo patekti į rinką kitų nei Vokietijos Federacinė Respublika valstybių narių prekėms labiau nei nacionaliniams gaminiams.
- 12 Pagal ginčijamas nuostatas vaistinė kontrahentė atsako už visas su vaistų tiekimu susijusias paslaugas. Kadangi tam tikros paslaugos, pavyzdžiui, skubus tiekimas, gali būti suteiktos tik farmacininko, kuris įsikūręs netoli ligoninės, kuriai reikia tiekti, tokia vaistinė bus neabejotinai pasirinkta iš šalia šios ligoninės esančių vaistinių, o tai reiškia, kad įtvirtinamas „nerašytas“ regioninis principas. Taip kitų valstybių narių gaminiams patekti į rinką bus trukdoma labiau nei nacionaliniams gaminiams.
- 13 Todėl šios nuostatos yra kiekybiniais apribojimams lygiaverčio poveikio priemonė, draudžiama EB 28 straipsnio.
- 14 Be to, šios kumuliacinės sąlygos negali būti pateisintos visuomenės sveikatos apsaugos pagrindais. Šiuo atžvilgiu Komisija patikslina, jog ji ginčija ne reikalavimą,

kad ligoninei vaistus tiektų vienas farmacininkas, bet tai, kad tik vietos farmacininkas gali sudaryti tiekimo sutartį su Vokietijos ligonine.

15 Dėl būtinybės sudaryti sutartį dėl bendro tiekimo Komisija tvirtina, kad atskyrus pagrindinį tiekimą nuo skubaus tiekimo nepablogėja atitinkamai ligoninei vykdomo tiekimo kokybė. Taip pat nors neginčijama, jog pasirenkant vaistus ligoninei būtinas farmacininko, žinančio įstaigos poreikius, patarimas, tokius patarimus nebūtinai turi teikti farmacininkas, kuris vėliau tieks vaistus šiai ligoninei. Be to, tai, kad kitas farmacininkas įpareigojamas kontroliuoti vaistų atsargas, nedaro įtakos tiekimo kokybei. Atvirkščiai, netgi patariama atskirti kontrolės ir tiekimo užduotis siekiant garantuoti optimalią abiejų sričių kokybę. Galiausiai atsižvelgiant į esamas technines komunikacijos priemones, kad būtų užtikrintas aukštas tiekimo lygis, nebūtina, kad patarimai būtų teikiami vietoje. Šiuo atžvilgiu Komisija nurodo, kad Teisingumo Teismas 2003 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Deutscher Apothekerverband* (C-322/01, Rink. p. I-14887) 113 punkte pripažino, jog vaistai pacientams gali būti parduodami internetu.

16 Vokietijos Federacinė Respublika nesutinka, kad ginčijamos nuostatos yra kiekybi-
niam importui apribojimams lygiavėčio poveikio priemonė. Jos teigimu, šios nuos-
tatos atitinka Teisingumo Teismo minėtame sprendime *Keck ir Mithouard* išvar-
dytas sąlygas, numatančias, kada netaikomas EB 28 straipsnis.

17 Šiuo atžvilgiu Vokietijos Federacinė Respublika visų pirma tvirtina, kad paprastai
kitoje valstybėje narėje įsteigta vaistinė neturi Vokietijoje leidžiamų vaistų. Todėl tai,
kad Vokietijos ligoninėms bus patiektas mažesnis vaistų kiekis iš kitų valstybių narių,
nepriklauso nuo ginčijamų nuostatų. Be to, pastarosiose valstybėse įsteigtos vaistinės
turi galimybę tiekti vaistus ligoninės vidaus vaistinei arba išorės vaistinei, atitinkan-
čioms ginčijamose nuostatose įtvirtintas sąlygas, ir nėra įpareigtos būtinai šiuo
tikslu sudaryti tiekimo sutartį. EB 28 straipsnis nereikalauja, kad vienoje valstybėje

narėje esančioms ligoninėms vaistus galėtų tiekti kitose valstybėse narėse įsteigtos vaistinės. Vokietijos Federacinė Respublika taip pat teigia, kad prekyba vaistais iš kitų valstybių narių nėra labiau paveikiama nei prekyba vaistais iš kitų Vokietijos regionų, nutolusių nuo ligoninės, kuriai reikia tiekti. Be to, ne Vokietijos teritorijoje įsteigta vaistinė gali su Vokietijos ligonine sudaryti tiekimo sutartį, jei ji tenkina pirmiau minėtas sąlygas.

18 Taip pat šios valstybės narės teigimu, kadangi tiekimo ligoninėms tvarkos nustatymas yra esminis nacionalinės teisės aktų leidėjo sprendimas, pagal EB 152 straipsnio 5 dalį jis priklauso tik valstybių narių kompetencijai. Komisijos ieškinys, kuriuo siekiama, kad būtų pripažinta, jog ginčijamos nuostatos prieštarauja EB 28 straipsniui, yra būdas peržengti Bendrijos veiksmų visuomenės sveikatos srityje ribas.

19 Papildomai Vokietijos Federacinė Respublika pažymi, kad šias nuostatas pateisina visuomenės sveikatos apsaugos sumetimai EB 30 straipsnio prasmė ir jos nepažeidžia proporcingumo principo. Iš tiesų jos užtikrina, kad tiekimas bus tinkamas ir aukštos kokybės, nes už visą vaistų tiekimą ligoninei atsakys vienas farmacininkas.

20 Šiuo atžvilgiu minėta valstybė narė visų pirma tvirtina, kad pagrindinio ir skubaus tiekimo atskyrimas yra neįgyvendinama ir neobjektyvi priemonė. Be to, pagrindinio tiekimo ir vaistų parinkimo atskyrimas nebūtų iš tiesų pritaikytas visų ligoninės tarnybų reikmėms ir būtų nerentabilus. Funkcijų, susijusių su pagrindiniu tiekimu, ir tų, kurios susijusios su vaistų atsargų geru saugojimu, atskyrimas taip pat neužtikrintų optimalaus tiekimo. Asmeninis farmacininko, tiekiančio vaistus, ir ligoninės personalo kontaktas, be to, leistų pagerinti tiekimo saugumą. Galiausiai principas, kad vaistus tiekia vienas farmacininkas, sudaro sąlygas užtikrinti optimalią pusiausvyrą tarp vaistų tiekimo, konsultacijų ir kontrolės.

Teisingumo Teismo vertinimas

Pirminės pastabos

- 21 Pirmiausia reikia atsakyti į Vokietijos Federacinės Respublikos vyriausybės argumentą, pagal kurį Komisijos ieškinys, kuriuo siekiama, kad būtų konstatuota, jog ginčijamos nuostatos prieštarauja EB 28 straipsniui, yra būdas peržengti Bendrijos veiksmų visuomenės sveikatos srityje ribas.
- 22 Žinoma, iš Teisingumo Teismo praktikos ir EB 152 straipsnio 5 dalies išplaukia, kad Bendrijos teisė nedaro įtakos valstybių narių kompetencijai tvarkyti savo socialinės apsaugos sistemas ir visų pirma įtvirtinti nuostatas, skirtas reglamentuoti farmacinių produktų vartojimą siekiant užtikrinti jų sveikatos priežiūros draudimo sistemų finansinę pusiausvyrą bei organizuoti ir teikti sveikatos paslaugas ir sveikatos priežiūrą (1984 m. vasario 7 d. Sprendimo *Duphar ir kt.*, 238/82, Rink. p. 523, 16 punktas ir 2006 m. gegužės 16 d. Sprendimo *Watts*, C-372/04, Rink. p. I-4325, 92 ir 146 punktai).
- 23 Vis dėlto, įgyvendindamos šią kompetenciją, valstybės narės turi laikytis Bendrijos teisės, visų pirma Sutarties nuostatų dėl laisvo prekių judėjimo (žr. 1998 m. balandžio 28 d. Sprendimo *Decker*, C-120/95, Rink. p. I-1831, 23–25 punktus). Šios nuostatos draudžia valstybėms narėms nustatyti arba išlaikyti nepagrįstus šios laisvės sveikatos priežiūros srityje apribojimus (dėl laisvės teikti paslaugas žr. minėto sprendimo *Watts* 92 punktą).

- 24 Taigi šiuo ieškiniu Komisija, vykdydama savo, visų pirma EB 211 straipsnyje įtvirtintą, užduotį užtikrinti, kad būtų taikomos Sutarties nuostatos, tik siekia patikrinti, ar valstybės narės veikia pagal Sutarties normas laisvo prekių judėjimo srityje.
- 25 Taip pat reikia patikslinti, kad vadovaujantis galiojančia Bendrijos teise, pagal kurią vaistų tiekimas ligoninėms nėra suderintas Bendrijos lygiu, nustatyti šios srities normas yra valstybių narių kompetencija, tačiau tai daryti reikia laikantis Sutarties nuostatų, ypač susijusių su laisvu prekių judėjimu (šiuo klausimu žr. 1991 m. kovo 21 d. Sprendimo *Delattre*, C-369/88, Rink. p. I-1487, 48 punktą).
- 26 Taigi reikia patikrinti, ar ginčijamos nuostatos atitinka EB 28 ir 30 straipsnius.

Dėl kliūties prekybai Bendrijos viduje egzistavimo

- 27 Laisvas prekių judėjimas yra pagrindinis Sutarties principas, įtvirtintas EB 28 straipsnyje numatytame draudime valstybių narių tarpusavio prekyboje taikyti kiekybinius importo apribojimus ir visas lygiaverčio poveikio priemones (2007 m. birželio 5 d. Sprendimo *Rosengren ir kt.*, C-170/04, Rink. p. I-4071, 31 punktą).
- 28 Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką EB 28 straipsnyje numatytas lygiaverčio poveikio priemonių draudimas taikomas bet kuriam valstybių narių teisės

aktui, galinčiam tiesiogiai ar netiesiogiai, faktiškai ar potencialiai trukdyti prekybai Bendrijos viduje (be kita ko, žr. 1974 m. liepos 11 d. Sprendimo *Dassonville*, 8/74, Rink. p. 837, 5 punktą; minėto sprendimo *Deutscher Apothekerverband* 66 punktą; minėto sprendimo *Rosengren ir kt.* 32 punktą; 2007 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus*, C-297/05, Rink. p. I-7467, 53 punktą ir 2007 m. lapkričio 8 d. Sprendimo *Ludwigs-Apotheke*, C-143/06, Rink. p. I-9623, 26 punktą).

- 29 Vis dėlto Teisingumo Teismas patikslino, kad nacionalinės nuostatos, ribojančios ar draudžiančios kai kuriuos prekybos būdus, kurios, viena vertus, taikomos visiems atitinkamiems ūkio subjektams, vykdančiams savo veiklą nacionalinėje teritorijoje, ir, antra vertus, daro tokį patį teisinį ir faktinį poveikį prekybai nacionaliniais gaminiais ir gaminiais iš kitų valstybių narių, negali tiesiogiai ar netiesiogiai, iš tikrųjų ar potencialiai riboti valstybių narių tarpusavio prekybos teismo praktikos *Dassonville* byloje prasme (šiuo klausimu minėto sprendimo *Keck ir Mithouard* 16 punktą).
- 30 Šioje byloje reikia priminti, kad *Apothekengesetz* 14 straipsnyje nustatyti reikalavimai, kuriuos turi atitikti išorės vaistinės, norinčios tiekti vaistus Vokietijos gydymo įstaigoms.
- 31 Tačiau ginčijamos nuostatos nereglamentuoja vaistų savybių, bet yra susijusios tik su jų prekybos būdais (šiuo klausimu žr. 2008 m. vasario 14 d. Sprendimo *Dynamic Medien*, C-244/06, Rink. p. I-505, 31 punktą). Todėl tokios nuostatos turi būti laikomos reglamentuojančiomis prekybos būdus minėto sprendimo *Keck ir Mithouard* prasme, o to bylos šalys neginčia.
- 32 Kaip matyti iš minėto sprendimo *Keck ir Mithouard*, vis dėlto tokiam prekybos būdai gali būti netaikomas EB 28 straipsnyje numatytas draudimas, tik jei jis atitinka šio sprendimo 29 punkte nurodytas sąlygas.

- 33 Dėl pirmosios sąlygos reikia nurodyti, kad ginčijamos nuostatos vienodai taikomos visiems atitinkamiems ūkio subjektams, vykdančiams savo veiklą Vokietijos teritorijoje, nes jos taikomos visoms vaistinėms, pageidaujančioms tiekti vaistus Vokietijos ligoninėms, nesvarbu, ar jos įsteigtos Vokietijoje, ar kitoje valstybėje narėje.
- 34 Dėl antrosios sąlygos akivaizdu, kad ginčijamos nuostatos įtvirtina kumuliacinius kriterijus, pagal kuriuos *de facto* reikalaujama, ką, beje, aiškiai pripažįsta ir Vokietijos Federacinė Respublika, kad vaistus tiekianti vaistinė ir ligoninė, kuriai jie skirti, būtų šalia geografiniu požiūriu.
- 35 Reikia konstatuoti, kad dėl ginčijamų nuostatų tiekti vaistus Vokietijos ligoninėms yra sunkiau ir brangiau vaistinėms, įsteigtoms ne Vokietijos Federacinėje Respublikoje, bet kitose valstybėse narėse įsteigtoms vaistinėms. Iš tikrųjų kitose valstybėse narėse įsteigtos vaistinės, išskyrus esančias pasienio regione, netoli atitinkamos Vokietijos ligoninės, pageidaujančios sudaryti tiekimo sutartį su tokia ligonine, turi arba atsikelti netoli šios ligoninės, arba atidaryti šalia pastarosios kitą vaistinę.
- 36 Todėl kalbant apie vaistų tiekimą Vokietijos ligoninėms, reikia nurodyti, kad minėtos nuostatos daro nevienodą poveikį Vokietijos Federacinėje Respublikoje įsteigtų vaistinių parduodamiems gaminiams ir tiems, kurie parduodami kitoje valstybėje narėje esančios vaistinės.

- 37 Šios išvados negali paneigti Vokietijos Federacinės Respublikos nurodyta aplinkybė, kad, kiek tai susiję su vaistų pardavimu Vokietijos ligoninėms, ginčijamos nuostatos nėra labiau nepalankios vaistinėms, kurios įsteigtos ne šioje valstybėje narėje, nei Vokietijoje įsteigtoms vaistinėms, turinčioms savo patalpas tolėliau nuo ligoninės, kuriai skirti vaistai.
- 38 Iš tiesų šių nuostatų ribojamasis pobūdis neišnyksta vien dėl to, kad aptariamoms valstybės narės teritorijos dalyje, t. y. toje, kuri yra nutolusi nuo atitinkamos ligoninės, minėtos nuostatos daro vienodą poveikį prekybai vaistais, kurią vykdo Vokietijoje įsteigtos vaistinės, ir tai, kurią vykdo kitose valstybėse narėse įsteigtos vaistinės (šiuo klausimu žr. 2000 m. sausio 13 d. Sprendimo *TK-Heimdienst*, C-254/98, Rink. p. I-151, 28 punktą).
- 39 Taip pat negalima teigti, kad prekyba vaistais iš kitų valstybių narių nėra labiau paveikiama nei prekyba vaistais iš Vokietijos regionų, nutolusių nuo ligoninės, kuriai reikia tiekti. Iš tiesų tam, kad valstybės priemonę būtų galima laikyti diskriminuojančia arba protekcionistine laisvo prekių judėjimo normų prasme, nebūtina, kad dėl šios priemonės visi nacionaliniai gaminiai atsidurtų palankesnėje padėtyje arba ji sudarytų mažiau palankesnes sąlygas tik importuotiems gaminiams, nepaveikdama nacionalinių gaminių (1991 m. liepos 25 d. Sprendimo *Aragonesa de Publicidad Exterior ir Publivia*, C-1/90 ir C-176/90, Rink. p. I-4151, 24 punktas ir minėto sprendimo *TK-Heimdienst* 27 punktas).
- 40 Nesvarbi ir Vokietijos Federacinės Respublikos nurodyta aplinkybė, kad kitoje nei pastaroji valstybėje narėje įsteigta vaistinė turi galimybę tiekti vaistus ligoninės vidaus vaistinei arba išorės vaistinei, atitinkančioms ginčijamose nuostatose įtvirtintas kumuliacines sąlygas.

41 Iš tikrųjų, kaip savo išvados 81 punkte nurodė generalinis advokatas, nors su laisvu prekių judėjimu susijusios Bendrijos normos nereikalauja suteikti valstybėse narėse esančioms ligoninėms galimybės, kad joms vaistus tiekėtų išorės vaistinės, tačiau jei valstybė narė numato tokią galimybę, ji atveria šią veiklą rinkai ir todėl turi laikytis pirmiau minėtų normų.

42 Taip pat negalima pritarti Vokietijos Federacinės Respublikos argumentui, pagal kurį aplinkybė, jog Vokietijos ligoninėms patiekiamas mažesnis vaistų kiekis iš kitose valstybėse narėse esančių vaistinių, nepriklauso nuo ginčijamų nuostatų, nes tokios vaistinės apskritai neturi pakankamo kiekio Vokietijoje leidžiamų vaistų.

43 Iš tiesų kadangi ginčijamos nuostatos gali sudaryti kliūčių prekybai Bendrijos viduje, jos turi būti laikomos kiekybiniam importo apribojimui lygiaverčio poveikio priemonė EB 28 straipsnio prasme, nesant reikalo įrodyti, kad jos stipriai paveikė minėtą prekybą (žr. 2004 m. liepos 8 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, C-166/03, Rink. p. I-6535, 15 punktą).

44 Iš viso, kas pirmiau nurodyta, matyti, kad ginčijamos nuostatos gali sudaryti kliūčių prekybai Bendrijos viduje ir yra kiekybiniam importo apribojimui lygiaverčio poveikio priemonė EB 28 straipsnio prasme.

45 Šiomis aplinkybėmis reikia išnagrinėti, ar ginčijamas nuostatas gali pateisinti tokios su visuomenės sveikatos apsauga susijusios priežastys, kokias nurodė Vokietijos Federacinė Respublika.

Dėl su visuomenės sveikatos apsauga susijusio pateisinimo egzistavimo

46 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad tarp EB 30 straipsniu saugomų gėrių ir interesų asmenų sveikata ir gyvybė užima pirmą vietą ir kad valstybės narės, neperžengdamos Sutartimi nustatytų ribų, turi nuspręsti, kokį visuomenės sveikatos apsaugos lygį jos ketina užtikrinti ir kaip šis lygis turi būti pasiektas (minėto sprendimo *Deutscher Apothekerverband* 103 punktas; 2004 m. liepos 13 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, C-262/02, Rink. p. I-6569, 24 punktas; minėto sprendimo *Rosengren ir kt.* 39 punktas bei minėto sprendimo *Ludwigs-Apotheke* 27 punktas).

47 Akivaizdu, jog ginčijamos nuostatos, kurių tikslas, Vokietijos Federacinės Respublikos teigimu, užtikrinti, kad išorės vaistinės vaistų tiekimas ligoninėms būtų tinkamas ir kokybiškas, atitinka visuomenės sveikatos apsaugos sumetimus, leidžiamus EB 30 straipsniu, ir todėl iš esmės jos gali pateisinti laisvo prekių judėjimo kliūtį.

48 Vis dėlto teisės aktai, kurie riboja Sutartimi garantuojamą pagrindinę laisvę, pavyzdžiui, laisvą prekių judėjimą, gali būti pateisinami, tik jei jie tinkami užtikrinti, kad bus įgyvendintas siekiamas tikslas, ir neviršija to, kas būtina jam pasiekti (2003 m. gegužės 8 d., Sprendimo *ATRAL*, C-14/02, Rink. p. I-4431, 64 punktas; 2007 m. birželio 7 d. Sprendimo *Komisija prieš Belgiją*, C-254/05, Rink. p. I-4269, 33 punktas; 2008 m. kovo 13 d. Sprendimo *Komisija prieš Belgiją*, C-227/06, 61 punktas ir 2008 m. balandžio 10 d. Sprendimo *Komisija prieš Portugaliją*, C-265/06, Rink. p. I-2245, 37 punktas).

- 49 Nagrinėjant, ar, pirma, ginčijamos nuostatos yra tinkamos, reikia pažymėti, jog tiek, kiek jos reikalauja, kad visas su tiekimo sutartimi susijusias paslaugas būtų patikėta teikti šalia įsikūrusiam farmacininkui, tokios nuostatos yra tinkamos įgyvendinti tikslą užtikrinti, kad Vokietijos ligoninėms būtų tiekiamas tinkamai ir kokybiškai, ir todėl apsaugoti visuomenės sveikatą, o to Komisija, beje, neginčija.
- 50 Antra, analizuojant, ar šios nuostatos būtinos, pirmiausia reikia priminti, kad iš Teisingumo Teismo praktikos išplaukia, jog EB 30 straipsniui esant laisvo prekių judėjimo Bendrijos viduje išimtimi, kurią reikia aiškinti siaurai, nacionalinės valdžios institucijos turi įrodyti, kad šios nuostatos būtinos nurodytam tikslui įgyvendinti ir kad jo negalima pasiekti mažesnio masto arba mažesnę poveikį Bendrijos vidaus prekybai darančiais draudimais ar apribojimais (šiuo atžvilgiu žr. 1994 m. liepos 14 d. Sprendimo *van der Veldt*, C-17/93, Rink. p. I-3537, 15 punktą; 1997 m. spalio 23 d. Sprendimo *Franzén*, C-189/95, Rink. p. I-5909, 75 ir 76 punktus; 2006 m. rugsėjo 23 d. Sprendimo *Ahokainen ir Leppik*, C-434/04, Rink. p. I-9171, 31 punktą bei minėto sprendimo *Rosengren ir kt.* 50 punktą).
- 51 Pagal šio sprendimo 46 punkte primintą nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką vertinant proporcingumo principo laikymąsi visuomenės sveikatos srityje, reikia atsižvelgti į tai, kad valstybė narė gali nuspręsti, kokio lygio visuomenės sveikatos apsaugą ji ketina suteikti ir kaip tą pasiekti. Kadangi šis apsaugos lygis įvairiose valstybėse narėse gali skirtis, valstybėms narėms suteikiama diskrecija (šiuo klausimu žr. 2004 m. gruodžio 2 d. Sprendimo *Komisija prieš Belgiją*, C-41/02, Rink. p. I-11375, 46 ir 51 punktus), todėl aplinkybė, jog viena valstybė narė nustato mažiau griežtas taisykles nei kita valstybė narė, nereiškia, kad pastarosios taisyklės yra neproporcingos (minėto 2004 m. liepos 13 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 37 punktą ir 2004 m. liepos 15 d. Sprendimo *Schreiber*, C-443/02, Rink. p. I-7275, 48 punktą).

- 52 Šioje byloje reikia priminti, kad pagal *Apothekengesetz* 14 straipsnį Vokietijos ligoninės gali pasirinkti, kad vaistus joms tieks ligoninės patalpose eksploatuojama vaistinė (toliau – vidaus tiekimo sistema) arba kitos ligoninės vaistinė ar išorės vaistinė (toliau – išorės tiekimo sistema).
- 53 Vidaus tiekimo sistemos atveju ligoninės farmacininkas atsako už visas su vaistų tiekimu susijusias paslaugas. Kadangi jis įsikūręs gydymo įstaigoje, pastarajai yra paprastai ir greitai pasiekiamas. Įvairių šios sistemos elementų Komisija neginčijo.
- 54 Jei ligoninė pasirenka išorės tiekimo sistemą, ji su pasirinkta vaistine turi sudaryti sutartį, o šiai yra taikomos *Apothekengesetz* 14 straipsnyje nustatytos kumuliacinės sąlygos, pagal kurias taip pat reikalaujama, kad už visas su šio tiekimo rūšimi susijusias paslaugas atsakytų farmacininkas kontrahentas, kuris būtų paprastai ir greitai pasiekiamas vietoje.
- 55 Taigi ginčijamomis nuostatomis iš tiesų išorės tiekimo sistemai perkeliama tokie patys reikalavimai, kurie taikomi vidaus tiekimo sistemai.
- 56 Tiek kiek sudarant tiekimo sutartį su kitos ligoninės vaistine arba išorės vaistine taikomos ginčijamos nuostatos, kurios numato analogiškas sąlygas toms, kurios taikomos vidaus tiekimo sistemos atveju, t. y. reikalavimą, susijusį su farmacininku, kuris, pirma, atsako už vaistų tiekimą ir, antra, turi būti paprastai ir greitai pasiekiamas vietoje, reikia konstatuoti, kad šios nuostatos užtikrina vaistų tiekimo Vokie-

tijos ligoninėms sistemos elementų adekvatumą ir tarpusavio suderinamumą ir taip garantuoja šios sistemos vientisumą ir pusiausvyrą.

57 Todėl paaiškėja, kad ginčijamos nuostatos yra būtinos įgyvendinant tikslą užtikrinti aukšto lygio visuomenės sveikatos apsaugą ir neatrodo, jog jos viršytų tai, kas šiuo atžvilgiu būtina.

58 Priešingai, Komisijos pozicija, leidžianti su išorės tiekimo sistema susijusias paslaugas patikėti farmacininkams kontrahentams, neturintiems vaistinės šalia ligoninės, kuriai bus tiekama, gali kelti grėsmę vaistų tiekimo Vokietijos ligoninėms sistemos vientisumui ir pusiausvyrai, ir todėl aukštam visuomenės sveikatos apsaugos lygiui, kurį nori pasiekti Vokietijos Federacinė Respublika.

59 Be to, remiantis Komisijos siūlomu požiūriu, realiai Vokietijos ligoninėms pasirinkus, kad joms teks išorės vaistinės ar kitos ligoninės vaistinės, jos būtų priverstos įdarbinti keletą farmacininkų, siekiant užtikrinti įvairias su tiekimu susijusias funkcijas, o tai, kaip savo išvados 122 punkte nurodė generalinis advokatas, lemtų papildomas išlaidas.

60 Šiuo atžvilgiu, nors vien ekonominiai tikslai negali pateisinti pagrindinio laisvo prekių judėjimo principo kliūtis, vis dėlto, kalbant apie ekonominius interesus, kuriais siekiama išlaikyti medicinos ir ligoninių paslaugas subalansuotas ir prieinamas visiems, Teisingumo Teismas yra pripažinęs, kad toks tikslas taip pat gali sudaryti vieną iš su visuomenės sveikata susijusių išimčių tiek, kiek toks tikslas padeda pasiekti aukštą sveikatos apsaugos lygį (pagal analogiją žr. 1998 m. balandžio 28 d. Sprendimo

Kohll, C-158/96, Rink. p. I-1931, 50 punktą ir 2007 m. balandžio 19 d. Sprendimo *Stamatelaki*, C-444/05, Rink. p. I-3185, 31 punktą).

⁶¹ Iš tiesų gydymo įstaigų skaičių, geografinį pasiskirstymą, jų organizacijos klausimus ir įrangą arba net jų teikiamų medicinos paslaugų pobūdį turi būti galima planuoti, o tuo paprastai siekiama, pirma, užtikrinti, kad atitinkamos valstybės narės teritorijoje pakankamai ir nuolatos būtų prieinamas subalansuotas kokybiškų sveikatos priežiūros paslaugų pasirinkimas, ir, antra, prisidėti prie pastangų kontroliuoti išlaidas ir kiek įmanoma išvengti, kad būtų eikvojami finansiniai, techniniai ir žmogiškieji ištekliai (žr. 2001 m. liepos 12 d. Sprendimo *Smits ir Peerbooms*, C-157/99, Rink. p. I-5473, 76–80 punktus; 2003 m. gegužės 13 d. Sprendimo *Müller-Fauré ir van Riet*, C-385/99, Rink. p. I-4509, 77–80 punktus bei minėto sprendimo *Watts*, 108 ir 109 punktus).

⁶² Taigi, atsižvelgiant į šias dvi priežastis, reikalavimas patikėti šalia įsikūrusiam farmacininkui visas su vaistų tiekimu atitinkamai ligoninei susijusias užduotis taip pat neatrodo kaip priemonė, kuri viršija tai, kas būtina įgyvendinti Vokietijos Federacinės Respublikos nusistatytą tikslą, t. y. pasiekti aukštą visuomenės sveikatos apsaugos lygį.

⁶³ Atsižvelgiant į šias aplinkybes reikia konstatuoti, kad ginčijamas nuostatas reikia laikyti pateisintomis visuomenės sveikatos apsaugos priežastimis.

⁶⁴ Todėl Komisijos ieškinį reikia atmesti.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- ⁶⁵ Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Vokietijos Federacinė Respublika reikalavo priteisti bylinėjimosi išlaidas ir Komisija pralaimėjo bylą, ji turi padengti šias išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

1. Atmesti ieškinį.

2. Priteisti iš Europos Bendrijų Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

Parašai.